

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **L.**, so sídlom v B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou F., so sídlom v B., proti žalovanej **Slovenskej republike** – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o **náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 C 77/2010, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. júla 2013 sp. zn. 6 Co 408/2013, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. júla 2013 sp. zn. 6 Co 408/2013 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 27. mája 2013, č. k. 9 C 77/2010-386 a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I uznesením z 27. mája 2013 č. k. 9 C 77/2010-386 zastavil konanie a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Rozhodol tak preto, lebo žalobkyňa si nespĺnila povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v sume 928 048 Eur (do 60 dní), ktorá jej bola uložená uznesením zo 7. januára 2013, č. k. 9 C 77/2010-358 a ktoré nadobudlo právoplatnosť 16. januára 2013 (§ 141a O. s. p.).

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. júla 2013 sp. zn. 6 Co 408/2013 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil i s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa (§ 219 ods. 2 O. s. p.) a o trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Prípustnosť dovolania vyvodila

z ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. Namietala, že uznesenie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci a že je nepreskúmateľné. Tvrdila, že po tom, ako nebol zložený preddavok na trovy konania, nie je vždy nevyhnutné konanie zastaviť. Ďalej poukazovala na povahu žalovanej. Namietala porušenie zásady rovnosti účastníkov konania. Tvrdila, že vyhovieť návrhu na uloženie povinnosť zložiť preddavok na trovy konania možno iba vtedy, ak z tejto povinnosti nie je vylúčený aj navrhujúci žalovaný.

Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas osoba oprávnená na tento procesný úkon, skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že (dovoláním) napadnuté uznesenie odvolacieho súdu treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu vydanom v tejto procesnej forme je upravená v ustanovení § 239 O. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti uzneseniu, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. a/, písm. b/ O. s. p.). Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno podriaďiť pod žiaden dôvod prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 239 O. s. p., dovolanie podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237

O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O. s. p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe sa za odňatie možnosti konať pred súdom považuje aj taký postup, keď súdy zastavia konanie, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky.

Keďže dovolateľka v predmetnej veci uviedla, že súd jej svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, dovolací súd sa osobitne zamerl na zistenie, či v konaní došlo k vade vyplývajúcej z ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. a dospel k záveru, že k takejto vade v predmetnom konaní došlo.

So zreteľom na to, že konanie v predmetnej veci bolo v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p. zastavené, základnou otázkou bolo, či v predmetnej veci existovali zákonné dôvody pre takýto postup súdu (zastavenie konania), alebo či súd mal v konaní pokračovať.

V predmetnej veci z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa uznesením zo 7. januára 2013, č. k. 9 C 77/2010-358 uložil žalobkyni povinnosť zložiť preddavok

na trovy konania (na jeho účet) v sume 928 048 Eur do 60 dní od právoplatnosti uznesenia. Rozhodol tak na návrh žalovanej z 10. januára 2012 (č. l. 256) a po zistení, že u žalobkyne sú splnené aj ďalšie zákonné podmienky na uloženie takejto povinnosti, keď v súdnom konaní uplatnila právo v sume 19 476 217,68 Eur (t. j. v sume presahujúcej 400 násobok životného minima), nepreukázala ani existenciu takých majetkových pomerov, ktoré by odôvodňovali jej oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 138 ods. 1 O. s. p.). Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 16. januára 2013. Žalobkyňa, ale preddavok na trovy konania nezložila a nezložila ho ani žalovaná. Následne súd prvého stupňa uznesením z 27. mája 2013, č. k. 9 C 77/2010-386 konanie zastavil v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p.

V zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p. navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 O. s. p. v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

Zo znenia vyššie uvedeného zákonného ustanovenia (ktoré bolo do Občianskeho súdneho poriadku zavedené novelou uskutočnenou zákonom č. 388/2011 Z. z. účinnou od 1. januára 2012) vyplýva, že uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania prichádza do úvahy za splnenia nasledovných zákonných podmienok, že :

a/ predmetom konania je právo (nárok) na zaplatenie sumy prevyšujúcej 400 násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, pričom právny titul uplatneného nároku nie je rozhodujúci,

b/ to navrhol odporca,

c/ skutočnosť, že u navrhovateľa nie sú splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdneho poplatku v zmysle § 138 O. s. p. v celom rozsahu (čiastočné oslobodenie

od súdneho poplatku alebo splnenie podmienok pre čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku neodôvodňuje neuloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania).

Súd uloží navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ak sú (vyššie uvedené) podmienky splnené súčasne.

Na zloženie preddavku (v rovnakej lehote a výške) súd vyzve aj odporcu. Ak teda odporca súdu navrhne, aby súd uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, sám musí počítať s tým, že aj on bude vyzvaný na zloženie takéhoto preddavku. Výnimku, kedy účastník nie je povinný zložiť preddavok na trovy konania je iba jediný prípad, spočívajúci v tom, že jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), ktorý sa nevzťahuje na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je štát, štátna rozpočtová organizácia, štátna príspevková organizácia, štátny fond, obec, vyšší územný celok, rozpočtová organizácia a príspevková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti obce a vyššieho územného celku alebo iná osoba, za ktorej všetky záväzky zodpovedá alebo ručí štát. Tento zákon sa nevzťahuje ani na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je Národná banka Slovenska, Fond ochrany vkladov alebo Garančný fond investícií (§ 2 citovaného zákona). Ak je teda účastníkom konania subjekt uvedený v ustanovení § 2 zákona č. 78/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, nemá povinnosť zložiť preddavok na trovy konania; právna úprava tieto subjekty výslovne vylučuje.

Štvrtá veta vyššie citovaného zákonného ustanovenia ustanovuje sankciu za nesplnenie povinnosti navrhovateľa zložiť preddavok za situácie, že tento preddavok zložil odporca, ktorý aj má povinnosť ho zložiť. Touto sankciou je zastavenie konania v lehote 15 dní od márneho uplynutia lehoty na jeho zloženie. U navrhovateľa, ktorý nezloží preddavok na trovy konania môžu preto nastať najmä situácie, že: 1/ tento preddavok zloží odporca, ktorý má povinnosť ho zložiť, 2/ preddavok nezloží odporca, ktorý ani nemá povinnosť ho zložiť. Sankcia v podobe zastavenia konania sa (v zmysle výslovného znenia zákona) vzťahuje len na prípady, v ktorých navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží ale ho zloží odporca, ktorý má (súčasne) aj povinnosť ho zložiť.

V predmetnej veci nie je sporné, že žalobkyňa nezložila preddavok na trovy konania a žalovanou je subjekt, ktorý nemohol byť ani vyzvaný na zloženie preddavku, lebo právna

úprava ho z takejto povinnosti vylučuje (keď jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii) a ktorý tento preddavok ani nezložil. V tejto situácii možno vyvodiť záver, že **sankcia v podobe zastavenia konania sa na žalobkyňu nevzťahovala pre nedostatok povinnosti zložiť preddavok na trovy konania na strane žalovanej a tiež aj preto, lebo žalovaná ho ani nezložila**. Neboli preto splnené podmienky pre zastavenie konania v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p. a v takom prípade mal súd v konaní riadne pokračovať.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyňi v konaní na súdoch nižšieho stupňa bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O. s. p., preto zrušil uznesenie odvolacieho súdu, ako aj rovnakou vadou (konania) postihnuté ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. augusta 2014

JUDr. Viera Petriková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová